

A. Łukasiewicz

ROŚLINY OKRYWOWE

SPIS TREŚCI

WSTĘP 6

KRYTERIA JAKIE POWINNY SPEŁNIAĆ ROŚLINY OKRYWOWE 9

PRZEGLĄD ROŚLIN OKRYWOWYCH 11

Byliny	11
Krzewy	80

ZESTAWIENIE ROŚLIN OKRYWOWYCH WEDŁUG CECH BIOLOGICZNYCH I WYMAGAŃ ŻYCIOWYCH 110

Długotrwałe gatunki bylin okrywowych niewymagające odnawiania	110
Mniej trwałe gatunki bylin okrywowych	111
Efemeroidalne gatunki bylin okrywowych	112
Byliny niskie	112
Byliny średnio wysokie	113
Byliny wysokie	114
Byliny zimozielone	114
Byliny szybko rozrastające się w korzystnych warunkach życiowych	114
Byliny dość wolno rozrastające się	115
Byliny na stanowiska słoneczne	116
Byliny na stanowiska półcieniste	117
Byliny na stanowiska cieniste	118
Byliny na gleby suchsze	119
Byliny na gleby średnio wilgotne	119
Byliny na gleby wilgotniejsze	120
Byliny na gleby próchniczne	120
Byliny na kwieciste łąki	121
- łąki suche	121
- łąki dostatecznie wilgotne	122

Byliny na tereny piaszczyste i wydmy ..	122
---	-----

Krzewy i krzewinki na stanowiska słoneczne	123
---	-----

Krzewy i krzewinki na stanowiska półcieniste	124
---	-----

Krzewy i krzewinki na stanowiska cieniste	124
--	-----

Krzewy i krzewinki na gleby suchsze	124
---	-----

Krzewy i krzewinki na gleby średnio wilgotne	124
---	-----

Krzewy i krzewinki na gleby wilgotniejsze	125
--	-----

Niskie krzewy i krzewinki	125
---------------------------------	-----

Średnio wysokie krzewy	126
------------------------------	-----

Zimozielone krzewy i krzewinki	126
--------------------------------------	-----

MOŻLIWOŚCI STOSOWANIA ROŚLIN OKRYWOWYCH 127

PRZYGOTOWANIE TERENU 129

SADZENIE I PIELEGNACJA 130

WSKAZANIA DLA PRAKTYKI 132

LITERATURA 134

ALFABETYCZNY SPIS ROŚLIN 137

Byliny	137
Krzewy	140

WSTĘP

Zgodnie z definicją zamieszczoną w encyklopedii (Wielka Encyklopedia Powszechna, PWN, Warszawa, w druku), roślinami okrywowymi nazywamy wieloletnie rośliny zielne, krzewinki i niskie krzewy, tworzące zwarte runo, naturalne lub celowo wprowadzone, chroniące glebę przed zachwaszczeniem, erozją lub degradacją. Tego rodzaju roślinność często wprowadzana bywa w zastępstwie roślin trawiastych. Umiejętnie zastosowane rośliny okrywowe, zgodnie z ich wymaganiami żywymi, podnoszą estetykę założenia i stanowią układ samoutrzymujący się, bez lub przy minimalnej ingerencji człowieka. Przykładem roślin okrywowych są: dla miejsc cienistych i półcienistych – bluszcz pospolity, mahonia, runianka japońska, bodziszek korzeniasty, barwinek pospolity, niektóre paprocie, gajowiec żółty, a dla miejsc słonecznych – płozące jałowce, nawrot czerwono-błękitny, irgi, niektóre rozchodniki itp.

W związku ze zmianami ekonomicznymi, jakie miały miejsce w ciągu ostatnich 20 lat, nadal istnieje potrzeba szukania nowych sposobów zagospodarowania terenów zieleni. Dotyczy to nie tylko zieleni publicznej, o charakterze parków i zieleńców, lecz również zieleni prywatnej o różnej specyfice i powierzchni (ogrody przydomowe, okazałe parki prywatne, otoczenie domków rekreacyjnych – dacz, tradycyjne ogródki działkowe, otoczenie obiektów sakralnych itp.). Zmieniają się przy tym kryteria doboru roślin.

Przy zakładaniu zieleni publicznej, jednym z najważniejszych kryteriów było dotąd jak najlepsze dostosowanie roślin okrywowych

do warunków siedliskowych, gwarantujące w dużym stopniu ich samoutrzymywanie się i bujny wzrost, bez znacznych nakładów, związanych z pielęgnacją tego typu roślin.

Natomiast w przypadku prywatnych obiektów, z góry przyjąć należy możliwość większego nakładu pracy i materiałów przy ich zakładaniu oraz konserwacji. Dotyczy to np. bardzo starannego przygotowania podłoża (związanego m. in. z usunięciem górnej warstwy podglebia), stosowania szerszego asortymentu roślin i staranniejszej ich pielęgnacji oraz przygotowania roślin w kontenerach, umożliwiającego ich wysadzanie w różnych porach roku i gwarantującego lepsze ich przyjęcie się. Zwiększenie asortymentu związane jest często ze stosowaniem również roślin mniej odpornych na nasze surowe zimy, wymagających nawet zabezpieczania ich przed zimą, ale odznaczających się długotrwałymi walorami ozdobnymi. Dotyczy to również roślin mniej trwałych, wymagających ich odnawiania po kilku latach, takich jak np. rogownica Biebersteina – *Cerastium biebersteinii*, płomyk sztydlasty – *Phlox setacea*, żagwin deltowaty – *Aubrieta deltoidea* i innych. Natomiast wspólną cechą stosowanych tu roślin powinno być tworzenie mniejszych lub większych ich płatów, pokrywających powierzchnię i nadających całości charakterystyczny, estetyczny wygląd. Gatunki takie zaliczamy do roślin okrywowych, w skład których wchodzi zarówno trwałe rośliny zielne – byliny, jak i krzewinki oraz niskie krzewy. Po rozrośnięciu się, powinny one tworzyć zwarte runo zarówno liściaste,

jak i iglaste, chroniące glebę przed zachwaszczeniem, erozją i degradacją, niekiedy w następstwie roślin trawiastych. Gatunki takie znoszą zwykle nasze przeciętne zimy, zwłaszcza pod okrywą śniegu, a tylko niektóre taksony mogą ucieść jedynie w czasie bezśnieżnych, surowych zim. O tym, że te ostatnie nie występują tak często świadczyć może fakt, że od surowej zimy 1986/87 brak było u nas silnych mrozów.

Rośliny wchodzące w skład runa odgrywają bardzo ważną rolę przyrodniczą, wpływając w sferze podziemnej i nadziemnej na roślinność całego układu. Dotyczy to przede wszystkim ich wpływu na warunki świetlne, cieplne oraz wilgotność gleby i powietrza. Fizjologiczne i biotroficzne ich oddziaływanie polega na wymianie produktów przemiany materii oraz na wzajemnym oddziaływaniu z innymi składnikami zbiorowiska.

O znaczeniu runa świadczy fakt, iż części nadziemne runa lasu grądowego produkują rocznie 700-1000 kilogramów suchej masy na 1 hektarze, wzbogacając środowisko w cenne związki organiczne i mineralne (Zimny 1967).

W wolnej przyrodzie, rolę roślin okrywowych pełni np. runo leśne, stanowiące dolną warstwę pod drzewami i krzewami. W zbiorowiskach łąkowych, runo stanowi główny składnik danej formacji, dostarczając glebie cennych związków organicznych i mineralnych. Znana jest powszechnie rola estetyczna runa, które tworzy odrębne aspekty i mikrokrajobrazy, zmieniające się w ciągu roku, zarówno w układach leśnych, jak i łąkowych, dla których wzorem są efekty spotykane w przyrodzie. I tak np. w krajobrazie lasów liściastych wiosną, dominują często barwne kobierce niebieskich przyłasczek – *Hepatica nobilis*, żółtych i białych zawilców – *Anemone ranunculoides* i *A. nemorosa*, różowych kokoryczy – *Corydalis cava* i innych, wcześniej kwitnących roślin. W okresie późniejszym zakwitają dzwonki – *Campanula la-*

tifolia, dąbrowki – *Ajuga reptans*, marzanki wonne – *Galium odoratum*, konwalia majowa – *Convallaria majalis*, konwalijki dwulistne – *Majanthemum bifolium*, kokoryczki wielokwiatowe – *Polygonatum multiflorum* i inne. W zbiorowiskach łąkowych kolejne aspekty stwarzają, poczynając od wiosny, złociste kaczence – *Caltha palustris*, różowe firletki – *Lychnis flos cuculi*, białe jastruny – *Leucanthemum vulgare*, ostre jaskry – *Ranunculus acris*, czerwona krwawnica – *Lythrum salicaria* i inne. Podobne efekty można uzyskać w różnego typu założeniach zieleni przez stosowanie również gatunków obcych.

Umiejętne wykorzystanie roślin okrywowych, przy użyciu różnorodnych ich form (rośliny zielne, krzewinki, niskie krzewy), daje odmienne efekty estetyczne. W związku z powyższym wzrasta ciągle zapotrzebowanie na materiał roślinny do zakładania nasadzeń roślin okrywowych zarówno pod drzewami i krzewami, jak i na stanowiskach słonecznych.

W obrębie terenów zieleni samorzutne tworzenie się estetycznego runa jest zwykle niemożliwe. Bez ingerencji człowieka istnieje bowiem realne niebezpieczeństwo opanowania terenu przez nieestetyczną roślinność ruderalną (chwasty), tworzącą z biegiem czasu ogniwa naturalnej sukcesji, czyli kolejne następstwa zespołów roślinnych na danym obszarze.

W praktyce mogą więc być stosowane następujące rozwiązania:

1. potęgowanie efektów ozdobnych przez dosiewanie lub dosadzanie gatunków estetycznych oraz niszczenie roślin mniej efektownych i chwastów;
2. pozostawienie terenu pod drzewami i krzewami w czarnym ugorze. Przekopuje się tylko glebę i kilkakrotnie w ciągu roku odchwaszcza lub stosuje herbicydy. Ze względu na dużą pracochłonność i koszty, taki sposób utrzymania zieleni, zalecany jest do stosowania jedynie na niewielkich powierzchniach;

3. wprowadzanie na całym obszarze wybranych roślin okrywowych (siew, sadzenie), po przeprowadzeniu wstępnej uprawy gleby.

Ostatnia z wyżej wymienionych metod z wielu względów jest często najbardziej celowa. Rozpatrując asortyment roślin potencjalnie nadających się jako okrywowe, podzielić je można na następujące grupy:

- Rośliny długotrwałe, niewymagające wymiany, dające trwałe efekty estetyczne (byliny, krzewinki i niskie krzewy).
- Gatunki roślin efemeroidalnych, z reguły bylin, dających masowy, krótkotrwały efekt wczesnowiosenny. Ich części podziemne są trwałe i nie wymagają wymiany. Części nadziemne natomiast są krótkotrwałe i zamierają zwykle już w czerwcu. Dlatego stosowane są one często równorzędnie z później rozwijającymi się bylinami cienioznośnymi, które pokrywają powierzchnię gleby od maja do jesieni.
- Rośliny wymagające okresowej (co kilka lat) wymiany, mające w miarę starzenia się tendencję do zamierania w środkowych partiach kęp lub płatów, obniżającego ich dekoracyjność. W miejscach tych należy rośliny ponownie posadzić.

Uwagi odnośnie trwałości założeń będą podawane przy opisach poszczególnych gatunków oraz w zestawieniach końcowych, odnośnie wymagań życiowych i sposobów ich zastosowania.

Pojęcie „rośliny okrywowe” w niniejszym opracowaniu jest szeroko rozumiane, począwszy od gatunków długotrwałych, które mogą być stosowane na dużych powierzchniach, aż do gatunków krócej żyjących, stosowanych w mniejszych założeniach, w niewielkich kępach i płatach.

Rośliny okrywowe obejmują gatunki niskie lub średniej wysokości, stanowiące gęste, wyrównane runo. Nie powinny one utrudniać widoczności pojazdom, zwłaszcza na wysepkach komunikacyjnych i na skrzyżo-

waniach ulic. Przygotowanie terenu przed wprowadzeniem roślin okrywowych sprowadza się do koniecznego poprawienia warunków glebowych (poprzez pogrubienie warstwy próchnicznej, niekiedy również kosztem wymiany górnej warstwy podglebia) oraz wyeliminowania groźnych chwastów takich jak: perz – *Triticum repens*, podagrycznik – *Aegopodium podagraria*, mniszek lekarski – *Taraxacum officinale*, dzwonek jednostronny – *Campanula rapunculoides*, które stanowią dużą konkurencję dla wysadzanych roślin, nie pozwalając na osiągnięcie zamierzonych efektów ozdobnych.

Przy stosowaniu roślin okrywowych niezbędne są zabiegi pielęgnacyjne, zwłaszcza w pierwszym okresie po ich wysadzeniu, polegające na usuwaniu chwastów oraz podlewaniu w czasie długotrwałej suszy letniej. Niekiedy stosuje się mulczowanie gleby celem ograniczenia jej wysychania oraz ochrony przed chwastami. Wyjątkowo zaleca się też odmładzanie niektórych krzewów okrywowych, poprzez radykalne ich przycięcie (co kilka lat), np. róż okrywowych (Marek J. 1989).

W Ogrodzie Botanicznym UAM w Poznaniu zagadnienie roślin okrywowych, opracowywane jest, od lat 50-tych ubiegłego wieku, zarówno od strony teoretycznej, estetycznej, jak i praktycznej. Wynikiem ich była publikacja pt. „Rośliny okrywowe dla zieleni miejskiej”, wydana nakładem Wydawnictwa Naukowego UAM (Łukasiewicz A. 1981). Uzyskane dotąd wyniki wzbudzają zainteresowanie i uznanie wśród szerokiego społeczeństwa i specjalistów. Umożliwiły one scharakteryzowanie rozwoju poszczególnych gatunków w warunkach Poznania oraz prześledzenie ich przydatności dla warunków Polski centralnej.

Obecna publikacja stanowi rozszerzenie tematu i może być podstawą do realizacji większych nasadzeń tych roślin, w różnych założeniach zieleni.

PRZEGLĄD ROŚLIN OKRYWOWYCH

W przeglądzie tym uwzględniono najcenniejsze gatunki i odmiany roślin okrywowych, które mogą być stosowane w warunkach Polski. Dotyczy to zarówno bylin od kilku do około 50 cm wysokości, jak i niskich krzewinek i krzewów, od kilku do około 100 cm wysokości, tworzących w masie efektowne runo.

Dla niektórych założeń, uwzględniono również gatunki nieco wyższe, tworzące w masie efektowne, zwarte łany, pełniące rolę zbliżoną do roślin okrywowych.

Efektowny płat dąbrówki rozłogowej – *Ajuga reptans* L., w okresie masowego kwitnienia.
Fot. T. Kubala

U niektórych gatunków, poza obecnie obowiązującą nazwą łacińską, podano w nawiasach również ich synonimy, które w praktyce są jeszcze używane.

Dla uwzględnionych tu gatunków, wysokości będą podane w części opisowej i w zestawieniach dotyczących ich zastosowania.

Przy opisie poszczególnych gatunków podano ojczyznę oraz naturalne, charakterystyczne dla nich siedliska. Dostarcza to bowiem cennych wskazówek w zakresie wymagań życiowych i racjonalnego ich stosowania. Przyjęto, że podane gatunki są dostosowane do naszego klimatu. W przypadku gatunków efektownych, lecz nie w pełni odpornych na nasze surowe mrozy oraz znaczną wrażliwość roślin na długotrwałe susze letnie, wymagających troskliwej opieki, zaznaczono to przy opisie poszczególnych taksonów.

Byliny

Ajuga reptans L. – dąbrówka rozłogowa

Ojczyzna: Europa, środkowo-zachodnia Azja.

Siedlisko: Lasy, zarośla, na glebach dostatecznie wilgotnych.

Opis rośliny: Wysokość 10-30 cm, tworzy nadziemne rozłogi, dzięki którym silnie się rozrasta. Liście zebrane w rozety, wąskojajowate (na rozłogach łopatkowate, a na pędach kwiatostanowych siedzące). Zebrane w okółkach kwiatostany mają kwiaty niebieskie, kwitną od maja do lipca.

sadzeń, w korzystnych warunkach znacząca.

Athyrium filix-femina Roth
– wietlica samicza

Ojczyzna: Strefa umiarkowana półkuli północnej.

Siedlisko: Wilgotne lasy, miejsca cieniste, na nizinie i w górach do 2000 m wysokości.

Opis rośliny: Wysokość do 100 cm, tworzy efektowne kępy. Liście podwójnie pierzaste, ozdobne w ciągu całego okresu wegetacji.

Rozmnażanie: Przez podział roślin w kwietniu lub w maju oraz wysiew zarodników po ich dojrzewaniu.

Zastosowanie: Do wysadzania w różnej wielkości kępach lub płatach pod drzewami i krzewami, na glebach dostatecznie wilgotnych, próchnicznych. W korzystnych warunkach życiowych tworzy efektowne, trwałe akcenty.

Aubrieta deltoidea DC. – żagwin deltowaty

Ojczyzna: Wschodnia część obszaru śródziemnomorskiego.

Siedlisko: Stanowisko słoneczne, gleby wapienne, piaszczysto-próchniczne.

Opis rośliny: Niskie kępy i darnie o wysokości około 10 cm. Bogato kwitnie od kwietnia do maja. W uprawie znane są odmiany *Aubrieta x cultorum* Bergm., np. 'Blue Emperor' (o silnym wzroście, ciemnofioletowych kwiatach), 'Neuling' (o dużych, niebieskofioletowych kwiatach), 'Red Carpet' (o ciemnoczerwonych kwiatach) i inne.

Rozmnażanie: Przez sadzonki rozetowe we wrześniu w inspektach, przez podział roślin wiosną lub jesienią oraz w przypadku formy typowej przez wysiew przemrożonych nasion w lutym do marca.

Żagwin ogrodowy – *Aubrieta x cultorum* Bergm.
w okresie masowego kwitnienia.

Fot. J. Hereźniak

Zastosowanie: Żagwin i jego odmiany (*A. x cultorum* Berg.) wysadzamy w grupach i płatach, w założeniach o charakterze intensywnym (rabaty, ogrody skalne), na stanowiskach słonecznych, glebie niezbyt jałowej, średnio wilgotnej. Ze względu na zamieranie środkowych części starszych kęp, po około 10 latach należy powierzchnię obsadzić od nowa.

Bambusy niskie

W regionach naszej strefy o łagodnym klimacie, niektóre niskie bambusy podrodziny *Bambuseae* (podrodzina traw), mogą być wykorzystane również jako rośliny okrywowe, tworzące w masie zwarte, wyrównane runo. Dotyczy to głównie gatunków i form znoszących niskie temperatury do -18°C, dla niektórych gatunków do -23°C, a nawet do -28°C. Dotyczy to między innymi następujących gatunków, form lub ich odmian:

Sedum kamtschaticum Fisch. et Mey. Kwitnący płat rozchodnika kamczackiego, rosnącego w pełnym słońcu. Fot. T. Kubala

ozdobne także po przekwitnięciu dzięki pomarańczowym słupkom.

Rozmnażanie: Przez sadzonki wierzchołkowe wiosną lub, na małą skalę, przez podział wiosną lub jesienią.

Zastosowanie: Podobne stosowanie i trwałość jak u *Sedum hybridum*.

Sedum kamtschaticum var. *middendorffianum* Maxim.

– rozchodnik Middendorfa

Ojczyzna: Wschodnia Azja.

Siedlisko: Skaliste, słoneczne zbocza, piargowiska.

Opis rośliny: Wysokość 15-20 cm. Liście jasnozielone, lancetowate, głęboko ząbkowane. Kwiaty liczne, żółte, zebrane w rozgałęzionych kwiatostanach, rozwijają się od lipca do sierpnia.

Rozmnażanie: Przez sadzonki wierzchołkowe latem, wiosną wysiew nasion, podział roślin wiosną lub jesienią.

Zastosowanie: Jak u *Sedum kamtschaticum*.

Sedum ochroleucum Chaix

– rozchodnik żółtawy

Ojczyzna: Południowa i środkowa Europa do Szwecji.

Siedlisko: Skaliste i trawiaste zbocza.

Opis rośliny: Wysokość 15-20 cm. Liście zielone lub oliwkowozielone, równowąskie, często czerwono nabiegłe. Przypominają *S. reflexum*. Kwiaty żółte, rozwijają się w lipcu. Tworzy gęste darnie.

Rozmnażanie: Przez sadzonki zielne wiosną i podział roślin wiosną lub jesienią.

Zastosowanie: Do stosowania w ogrodach skalnych. Trwałość roślin przeciętna.

Sedum reflexum L. (*S. rupestre* L.)

– rozchodnik skalny

Ojczyzna: Środkowa Europa do Norwegii, Finlandii, Ukrainy, Francji.

Siedlisko: Tereny piaszczyste, lasy sosnowe, skały.

Opis rośliny: Wysokość 15-30 cm. Liście równowąskie, w przekroju okrągłe, niebieskoszare, regularnie rozłożone na pędach płonnych. Kwiaty złotożółte, zebrane w kulistych baldachach, rozwijają się w lipcu.

Rozmnażanie: Przez sadzonki wierzchołkowe wiosną i przez podział roślin wiosną lub jesienią.

Zastosowanie: Gatunek nie polecany jako roślina okrywowa, gdyż nie stwarza trwałego zadarnienia, a tym samym nie chroni przed przenikaniem chwastów. Roślina amatorska.

Sedum sexangulare L.

– rozchodnik sześciorzędowy

Ojczyzna: Europa.

Siedlisko: Suche zbocza, miejsca kamieniste.

Opis rośliny: Wysokość 5-15 cm. Liście drobne, wałeczkowate. Kwiaty żółte, masowo rozwijają się w czerwcu.

ALFABETYCZNY SPIS ROŚLIN

Byliny

A

- Ajuga reptans* L. – dąbrowka rozłogowa 11
Alchemilla alpina L. – przywrotnik alpejski 12
– *mollis* Rothm. – przywrotnik miękkowłosy 13
Anemone hupehensis Lemoine – zawilec hupeński 13, 14
– *nemorosa* L. – zawilec gajowy 14
– *ranunculoides* L. – zawilec żółty 14, 15
– *sylvestris* L. – zawilec wielkokwiatowy 15
Antennaria dioica Gaertn. – ukwap dwupien-ny 15
Anthyllis montana L. – przelot górski 15, 16
Arabis caucasica Schlecht. – gęsiówka kaukaska 16
– *procurrens* W. et K. – gęsiówka rozłogowa 16
Aristolochia clematitis L. – kokornak powojnikowy 17
Armeria maritima Willd. – zawciąg nadmorski 17
Aruncus aethusifolius Nakai – parzydło blekolistne 19
– *dioicus* Fern – parzydło leśne 17, 18
Asarum caudatum Lindl. – kopytnik długopłatkowy 19
– *europaeum* L. – kopytnik pospolity 18, 19
Asperula cynanchica L. – marzanka pagórkowa 19
Aster amellus L. – aster gawędka 19
Astilbe x arendsi Arends – astilka Arendsa 20
– *chinensis* Franch. et Sav. – astilka chińska 20
Astrantia major L. – jarzmianka większa 20
Athyrium filix-femina Roth – wietlica samcza 21
Aubrieta deltoidea DC. – żagwin deltowaty 21

B

- Bambusy gruntowe, niskie 21
Bergenia cordifolia Sternb. – bergenia sercolistna 22
– *crassifolia* Fritsch. – bergenia grubolistna 22
Buglossoides purpureocaerulea Johnston (*Lithospermum purpureocaeruleum*) – nawrot czerwono-błękitny 23

C

- Caltha palustris* L. – kniec błotna (kaczeniec) 24
Campanula carpatica Jacq. – dzwonek karpacki 24
– *garganica* Ten. – dzwonek gargański 25
– *portenschlagiana* Schult. – dzwonek dalmatyński 25
Carex montana L. – turzycza pagórkowa 25
– *muskingumensis* Schweinitz – turzycza muskingumeńska 25
– *pilosa* Scop. – turzycza orzęsiona 26
Cerastium biebersteinii DC. – rogownica Biebersteina 26

- *tomentosum* L. var. *columnae* Arc. – rogownica kutnerowata w odmianie kolumnowej 26
- Clematis heracleifolia* DC. – powojnik barszczolistny 27
- *recta* L. – powojnik prosty 27
- Colchicum autumnale* L. – zimowit jesienny 27
- *speciosum* Stev. – zimowit okazały 28
- Convallaria majalis* L. – konwalia majowa 28
- Coronilla varia* L. – cieciorka pstra 28, 29
- Corydalis cava* Schw. et K. – kokorycz pustą 29
- *solida* Sm. – kokorycz pełna 29
- Cotula squalida* Hook. – kotula brudnawa 30
- Cruciata laevipes* Opiz. (*Galium cruciata* Scop.) – przytulia krzyżowa 30, 31
- D**
- Dianthus gratianopolitanus* Vill. (*D. caesius* Sm.) – goździk siny 30, 31
- Dryopteris filix-mas* Schott – narecznica samcza 31
- E**
- Elymus arenarius* L. – wydmuchrzyca piaskowa 31
- Epimedium alpinum* L. – epimedium alpejskie 32
- *grandiflorum* C. Morr. – epimedium wielkokwiatowe 32
- *x versicolor* C. Morr. – epimedium pstre 32
- Euphorbia epithymoides* L. (*E. polychroma* Kern.) – wilczomlecz złocisty 32, 33
- F**
- Filipendula vulgaris* Moench (*F. hexapetala* Gilib) – wiązówka bulwkowata 33
- G**
- Galanthus nivalis* L. – śnieżyczka, przebiśnieg 33
- Galium odoratum* (L.) Scop. (*Asperula odorata* L.) – przytulia wonna 34
- *verum* L. – przytulia właściwa 34
- Geranium dalmaticum* Rech. – bodziszek dalmacki 38
- *endressii* J. Gay – bodziszek Endressa 34
- *macrorrhizum* L. – bodziszek korzeniasty 35
- *x magnificum* Hyl. – bodziszek okazały 35
- *phaeum* L. – bodziszek żałobny 36, 37
- *platypetalum* Fisch. et Mey. – bodziszek wielkopłatkowy 36, 37
- *sanguineum* L. – bodziszek czerwony 36
- *sylvaticum* L. – bodziszek leśny 38
- Glechoma hederacea* L. – bluszcz kurdybanek 38
- Globularia cordifolia* L. – kuklik sercolistny 38
- Gymnocarpium robertianum* Newman (*Phegopteris robertiana* A. Br. – cienistka (zacyłka) Roberta 39
- Gypsophila repens* L. – lyszec rozesłany 39
- H**
- Hacquetia epipactis* DC. – cieszyńianka wiosenna 40
- Helleborus niger* L. – ciemiernik biały 40
- Hemerocallis* hybr. – liliowce mieszańcowe 40, 41
- Hepatica nobilis* Mill. – przylaszczka pospolita 41
- Heuchera sanguinea* Engelm. – żurawka krwista 42
- Hieracium aurantiacum* L. – jastrzębiec pomarańczowy 42
- Hosta crispula* Maekawa (*H. albomarginata* Hort., *Funkia sieboldiana* Hook. var. *marginata* Miq.) – funkia kędzierzawa 42
- *lancifolia* Engel. (*Funkia japonica* Druce, *Hosta japonica* Voss.) – funkia lancetolistna 43

- *sieboldiana* Engl. (*H. glauca* Stearn.) – funkia Siebolda 43
- *undulata* Bailey – funkia falista 43
- *ventricosa* Stearn – funkia rozdęta 44

Hydrophyllum canadense L. – czerpatka kanadyjska 44, 45

Hypericum calycinum L. – dziurawiec kielichowaty 45

I

Inula ensifolia L. – oman wąskolistny 45, 46

L

Lamiastrum galeobdolon Ehrh. Pol. (*Galeobdolon luteum* Huds.) – gajowiec żółty 46

Lamium maculatum L. – jasnota plamista 47

Lathyrus vernus Bernh. – groszek wiosenny 47

Leucoium vernum L. – śnieżyca wiosenna 48

Ligularia dentata Hara (*L. clivorum* Maxim.) – jęczyzka pomarańczowa 48

Lothus corniculatus L. – komonica zwyczajna 48

Luzula sylvatica Gaud. – kosmatka olbrzymia 49

Lychnis viscaria L. (*Viscaria vulgaris* Bernh.) – firletka, smółka 49

Lysimachia nummularia L. – tojeść rozesłana 49, 50

Lythrum salicaria L. – krwawnica pospolita 50

M

Majanthemum bifolium Schm. – konwalijka dwulistna 50

Matteucia struthiopteris Tod. – pióropusznik strusi 50, 51

Menispermum dauricum DC. – miesięcznik dahurski 51

Mercurialis perennis L. – szczyr trwały 51

Minuartia laricifolia Schinz. et Thell – mokrzyca modrzewiolistna 52

Muscari armeniacum Bak. – szafirek armeński 52

– *botryoides* Mill. – szafirek drobnokwiatowy 52

N

Narcissus poeticus L. – narcyz biały 52

Nepeta x faassenii Bergm. ex Stearn – kocimiętka Faassena 53

– *mussinii* Spreng. ex Henckel – kocimiętka Mussina 53

O

Oenothera missouriensis Sims – wiesiołek misuryjski 53

Omphalodes verna Moench. – ułudka wiosenna 53, 54

Origanum vulgare L. – lebiodka pospolita 54, 55

Ornithogallum umbellatum L. – śniedek baldaszkowy 55

Oxalis acetosella L. – szczawik zajęczy 55

P

Paronychia kapela Kern. – paronychia kapela 55

Peltiphyllum peltatum, Engl. – tarczownica tarczowata 56

Petasites albus Gaertn. – lepieźnik biały 56

– *hybridus* Gaertn. – lepieźnik różowy 56

– *spurius* Rchb. – lepieźnik kutnerowaty 57

Phlox subulata L. – płomyk sztyldasty 57

Phyllitis scolopendrium Newm. – jęczyznik zwyczajny 57

Pleioblastus pygmaeus (Miq.) Nakai (*Arundinaria pygmaea* (Miq.) Nakai) – wielopędowiec karłowaty 58

Podophyllum hexandrum Royle – stepowiec himalajski 58

Polygonatum multiflorum All. – kokoryczka wielokwiatowa 58, 59

Polygonum affine D. Don – rdest pokręcony

– *bistorta* L. – rdest wężownik 59, 60

Polystichum aculeatum Roth – paprotnik kolczysty 60
 – *setiferum* Woyнар – paprotnik szczecińskożebny 60, 61
Potentilla alba L. – pięciornik biały 60, 61
 – *ambigua* Camb. – pięciornik wątpliwy 60, 62
 – *anserina* L. – pięciornik gęsi 62
 – *reptans* L. – pięciornik rozłogowy 62
 – *tabernaemontani* Aschers. – pięciornik Tabernamontana 63
Primula sp. – pierwiosnek 63
Prunella grandiflora Schol. – głowienka wielkokwiatowa 63, 64
Pteridium aquilinum Kuhn – orlica pospolita 64
Pulmonaria obscura Dum. – miodunka ćma 64, 65
 – *officinalis* L. – miodunka plamista 65

R

Ranunculus acris L. – jaskier ostry 65
 – *ficaria* L. (*Ficaria verna* Huds.) – jaskier ziarnopłon 65
 – *repens* L. – Jaskier rozłogowy 66
Reynoutria japonica var. *compacta* (Hook.f.) Buch. (*Polygonum cuspidatum* var. *compactum* Bailey) – rejnortia japońska 66, 67
Rodgersia aesculifolia Batal. – rodgersia kasztanowatolistna 67

S

Salvia nemorosa L. – szalwia omszona 68
Saxifraga cuneifolia L. – skalnica klinolistna 68
 – *juniperifolia* Adams. – skalnica jałowcowatolistna 68
 – *umbrosa* L. – skalnica cienista 68
Scilla siberica Mill. – cebulica syberyjska 69
Sedum album L. – rozchodnik biały 69
 – *floriferum* Praeg. – rozchodnik kwieciasty 70
 – *hybridum* L. – rozchodnik mieszańcowy 70

– *kamtschaticum* Fisch. et Mey. – rozchodnik kamczacki 70, 71
 – var. *middendorffianum* Maxim. – rozchodnik Middendorfa 71
 – *ochroleucum* Chaix – rozchodnik żółtawy 71
 – *reflexum* L. (*S. rupestre* ssp. *reflexum*, *S. rupestre* L.) – rozchodnik skalny 71
 – *sexangulare* L. – rozchodnik sześciorzędowy 71
 – *spectabile* Bor. – rozchodnik okazały 72
 – *spurium* M. B. – rozchodnik pozorny 72
Silene alpestris Jacq. – lepnica alpejska 73
Solidago x hybrida – nawłóć mieszańcowa 73
Stachys byzantina C. Koch (*S. lanata* Jacq.) – czyściec wełnisty 73, 74
Stellaria holostea L. – gwiazdnica wielkokwiatowa 74

T

Tellima grandiflora Dougl. – telima wielkokwiatowa 75
Tiarella cordifolia L. – tiarella sercolistna 75
Trillium grandiflorum Salisb. – trójlist wielkokwiatowy 75

V

Veronica armena Boiss. et Huet. – przetacznik armeński 75, 76
 – *austriaca* L. – przetacznik ząbkowany (austriacki) 76
 – *cinerea* Boiss. et Bal. – przetacznik szary 76
 – *officinalis* L. – przetacznik leśny 76
 – *prostrata* L. – przetacznik rozesłany 77
 – ssp. *scheereri* (J. P. Brandt) Holub. 77
 – *spicata* ssp. *incana* (L.) Walters (*V. incana* L.) – przetacznik siwy 77
 – *teucrium* L. – przetacznik pagórkowy 76
Viola labradorica Schrank – fiołek labradorski 78
 – *odorata* L. – fiołek wonny 78
 – *sororia* Willd. (*V. papilionacea* Pursh) – fiołek motylkowy 78

W

- Waldsteinia geoides* Willd. – pragmia kuklikowata 78
– *ternata* Fritsch – pragmia trójlistkowa 79

Krzewy

A

- Arctostaphylos uva-ursi* Spreng. – mącznica lekarska 80

B

- Berberis thunbergii* DC. – berberys Thunberga 80

C

- Chaenomeles japonica* Lindl. – pigwowiec japoński 80, 81
Cotoneaster adpressus Boiss. – irga przylegająca 81
– *ascendens* Flinck et Hylmö – irga wzniesiona 82
– *atropurpureus* Flinck et Hylmö – irga purpurowa 82
– *dammeri* Schn. – irga Dammera 82
– *hjelmqvistii* Flinck et B. Hylmö (*C. horizontalis* 'Wilsoni') – irga Hjelmqvista (irga miseczkowata) 82
– *horizontalis* Decne – irga pozioma 83
– *nanshan* Vilm. (*C. adpressus* var. *praecox* Bois. et Berth., *C. praecox* Vilm.-Andr.) – irga wczesna 83, 84
– *salicifolius* Franch. – irga wierzbolistna 84
– *splendens* Flinck et Hylmö – irga okazała 84
– x *suecicus* G. Klotz – irga szwedzka 85
Cytisus supinus Link – szczodrzeniec główkowaty 85

D

- Dryas octopetala* L. – dębik ośmiopłatkowy 86

E

- Erica carnea* L. – wrzosiec czerwony 86
Euonymus fortunei Hand.-Mazz. – trzmielina Fortuna 87
– *nanus* Bieb. – trzmielina niska 87

H

- Hedera helix* L. – bluszcz pospolity 88
Helianthemum nummularium Mill. – posłonek kutnerowaty 89

I

- Iberis sempervirens* L. – ubiorek wieczniezielony 89

J

- Juniperus communis* L. – jałowiec pospolity 89, 90
– *horizontalis* Moench – jałowiec płozący 90, 91
– x *media* Melle non V. D. (*J. chinensis* x *J. sabina*) – jałowiec pośredni 91
– *procumbens* Sieb. – jałowiec rozestany 92
– *sabina* L. – jałowiec sabiński 92
– *sargentii* Takeda (*J. chinensis* var. *sargentii* Henry) – jałowiec Sargenta 92
– *squamata* Buch.-Ham. – jałowiec łuskiowaty 92
– *virginiana* L. – jałowiec wirginijski 93

L

- Laurocerasus officinalis* Roem. (*Prunus laurocerasus* L.) – laurowiśnia wschodnia 93
Lavandula angustifolia Mill. – lawenda wąskolistna 93, 94
Ligustrum vulgare L. – ligustr pospolity 94
Lonicera albertii Regel (*L. spinosa* var. *albertii* Rehder) – suchodrzew Alberta 94
– *alpigena* L. – suchodrzew alpejski 94
– *japonica* Thunb. – suchodrzew japoński 94
– *pileata* Oliv. – suchodrzew chiński 95

M

- Mahonia aquifolium* L. – mahonia pospolita 95, 96
– *repens* G. Don – mahonia rozłogowa 96
Microbiota decussata Kom. – mikrobiota syberyjska 96

P

- Pachysandra terminalis* Sieb. et Zucc – ruńnianka japońska 96, 97
Parthenocissus inserta Fritsch. (*P. vitacea*) – winobluszcz zaroślowy 97
Philadelphus coronarius L. – jaśminowiec wonny 97
Pinus mugo Turra – sosna górska (kosodrzewina) 98
Potentilla fruticosa L. – pięciornik krzewiasty 98

R

- Ribes alpinum* L. – porzeczka alpejska 99
Rosa rugosa Thunb. – róża pomarszczona 99, 100
– *x rugotida* Darth. Bonkw. (*R. nitida* x *R. rugosa*) – róża mieszańcowa 100
Rubus odoratus L. – jeżyna pachnąca 100
– *parviflorus* Nutt. – jeżyna drobnokwiatowa 101
– *plicatus* Weihe et Ness. – jeżyna pofałdowana 101

S

- Salix alpina* Scop. (*S. jacquini* Host.) – wierzba alpejska 101
– *lindleyana* Wall. ex Anderss. – wierzba Lindleya 101

- *purpurea* L. – wierzba purpurowa 102
– *repens* L. – wierzba płózająca 102

- Spiraea canescens* G. Don – tawuła szara 102
– *chamaedryfolia* L. – tawuła ożankolistna 102
– *densiflora* Nutt. – tawuła gęstokwiatowa 103
– *douglasii* Hook. – tawuła Douglasa 103
– *fritschiana* Schneid. – tawuła Fritscha 104
– *japonica* L. – tawuła japońska 104, 105
– *x vanhouttei* Zabb. – tawuła van Houtte'a 105
Symphoricarpos albus F. S. Blake – śnieguliczka biała 105
– *x chenaultii* Rehd. (*S. microphyllus* x *S. orbiculatus*) – śnieguliczka Chenaulta 105, 106

T

- Taxus baccata* L. – cis pospolity 106
– *cuspidata* Sieb. et Zucc. – cis japoński 106
Teucrium chamaedrys L. – ożanka właściwa 107
Thymus pseudolanuginosus Ronn. (*Th. lanuginosus* hort. non Mill.) – macierzanka nibykosmata 107, 108
– *serpyllum* L. – macierzanka piaskowa 107

V

- Vinca major* L. – barwinek większy 108
– *minor* L. – barwinek mniejszy 108, 109

Rośliny okrywowe w ogrodzie, oprócz swojej głównej funkcji (wynikającej z nazwy), muszą mieć walory dekoracyjne. Są to rośliny wieloletnie, które odpowiednio posadzone tworzą gęste, zwarte runo lub łan. Mogą one z powodzeniem zastępować trawniki i maskować miejsca, które chcielibyśmy wypełnić lub ukryć. Niektóre z nich podczas kwitnienia tworzą piękne, kolorowe łąki.

W poradniku opisano około 200 gatunków roślin – ich zastosowanie, rozmnażanie i pielęgnację. Książka ta może być wielką pomocą w zakładaniu ogrodów przydomowych lub aranżacji innych przestrzeni.

ISBN 83-09-01813-4

9 788309 018131